

**CONTRIBUȚIA ORANGE ROMÂNIA S.A.
("ORANGE")**

la

**DOCUMENTAȚIA PROCEDURII DE SELECȚIE
pentru acordarea unor drepturi de utilizare a
frecvențelor radio**

**în benzile de 700 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz și
3400-3800 MHz**

Prezentul material include observațiile Orange față de:

- proiectul Deciziei pentru modificarea și completarea Deciziei președintelui Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații nr. 551/2012 privind stabilirea tarifului de utilizare a spectrului
- proiectul Caietului de sarcini pentru organizarea procedurii de selecție competitive în vederea acordării unor drepturi de utilizare a frecvențelor radio în benzile de 700 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz și 3400-3800 MHz
- proiectul Deciziei ANCOM privind procedura de selecție pentru acordarea unor drepturi de utilizare a frecvențelor radio în benzile de 700 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz și 3400-3800 MHz

și se completează cu observațiile referitoare la proiectul Hotărârii privind stabilirea cuantumului valorii minime a taxei de licență pentru acordarea unor drepturi de utilizare a frecvențelor radio disponibile în benzile de 700 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz și 3400-3800 MHz, precum și a condițiilor de plată a taxei de licență, deja transmise ANCOM în termenul de consultare, dar pe care le atașăm și prezentului document.

Proiectul Deciziei pentru modificarea și completarea Deciziei președintelui Autorității Naționale pentru Administrare și Reglementare în Comunicații nr. 551/2012 privind stabilirea tarifului de utilizare a spectrului (“Decizia TUS”)

În primul rând dorim să ne exprimăm aprecierea cu privire la faptul că ANCOM a analizat solicitările noastre de reducere a tarifelor anuale de utilizare a spectrului (TUS), a înțeles dificultățile industriei și a supus consultării publice proiectul de act normativ, prin care propune anumite reduceri ale acestor tarife.

Raportat la forma actuală a Deciziei TUS, vă rugăm să aveți în vedere următoarele solicitări de modificare ale Orange:

- **reducerea acordată pentru benzile de 700, 800 și 900 MHz să fie definitivă, deci să fie o modificare de tarif și nu doar o reducere temporară;**
- **TUS pentru banda de frecvențe 3400-3800 MHz să rămână la valoarea actuală și după 2025.**

Vă prezentăm în cele de mai jos argumentele care susțin cele două propuneri ale noastre:

1. TUS practicate la acest moment de către ANCOM sunt printre cele mai mari din UE

Așa cum rezultă din graficele atașate prezentului răspuns (Anexa 1 – Grafice comparație tarife spectru), chiar și TUS reduse conform Deciziei TUS sunt printre cele mai mari din UE. În absența vreunei motivații economice pentru această diferență, considerăm că reducerile propuse de ANCOM pentru benzile de 700, 800 și 900 MHz ar trebui să fie nelimitate în timp, deci ar trebui să îmbrace forma unor modificări de tarife, iar TUS pentru banda de 3400-3600 MHz ar trebui păstrat la valoarea actuală.

Menționăm faptul că valorile TUS din graficele atașate au fost ajustate în funcție de populația României, durata licențelor, GDP PPP (PIB la paritatea puterii de cumpărare) și inflație. O astfel de ajustare este absolut necesară întrucât reflectă valoarea TUS raportată la condițiile particulare ale României. Subliniem faptul că și ANCOM a avut o abordare asemănătoare cu ocazia procedurii de selecție organizate în 2012, când, în fundamentarea prețurilor de rezervă, a popos o comparație cu celelalte state membre. Această comparație a implicat și eliminarea diferențelor economice dintre țările care au intrat în analiză: *“Pentru a putea informa posibile valori de piață în România, este necesară însă eliminarea efectelor diferențelor economice față de statele analizate [...] Eliminarea efectelor diferențelor economice în valorile de adjudecare ale*

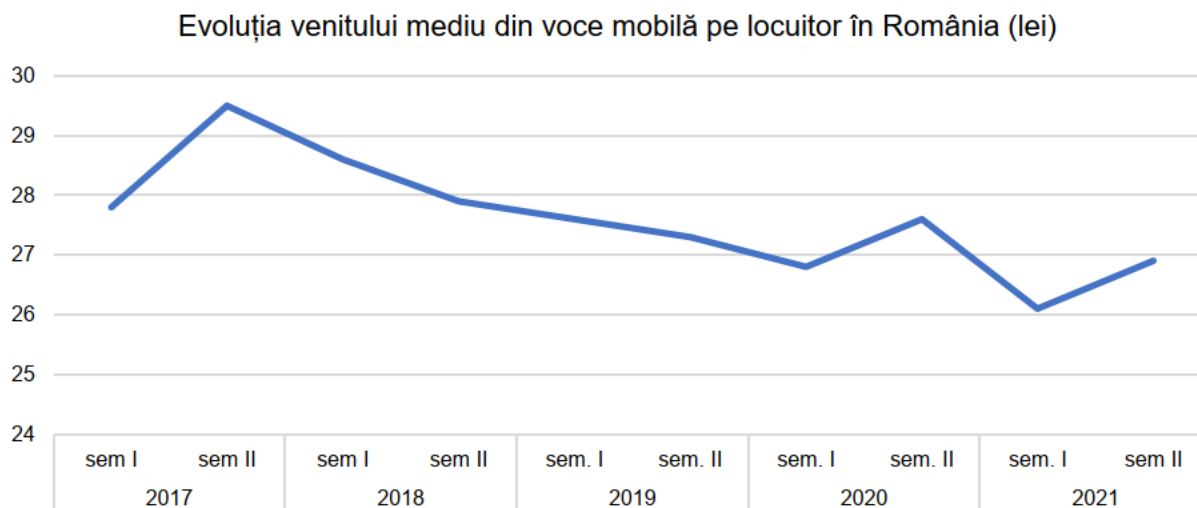
licențelor poate fi realizată în mai multe moduri, ca de exemplu prin raportarea la produsul intern brut, la coeficientul GINI, la cifra de afaceri a sectorului etc.¹

Subliniem totodată faptul că valorile reduse ale TUS pentru benzile joase de frecvențe – 700, 800 și 900 MHz – sunt încă mari raportat la valorile TUS pentru 1800 și 2100 MHz. Avem în vedere practica altor state membre UE, unde raportul dintre valorile TUS pentru benzile medii și valorile TUS pentru benzile joase este de aproximativ 1,35 - 1,5 (de exemplu Belgia, UK). Concluzia noastră este că reducerea TUS pentru benzile de 700 și 800 MHz ar trebui să fie mai mare comparativ cu benzile înalte, întrucât o astfel de abordare va susține dezvoltarea de rețele și servicii în zonele rurale, contribuind la reducerea dividendului digital.

2. Contextul economic nefavorabil face necesară reducerea TUS pentru a asigura sustenabilitatea afacerilor și pentru a permite în viitor investiții în rețele și servicii moderne

2.1. ARPU este printre cele mai mici din UE

La nivel european se poate observa un trend constant de scădere a veniturilor din servicii mobile dinainte de începutul pandemiei de COVID-19.² Trendul de descreștere a venitului mediu pe locuitor este specific și României, după cum reiese din tabelul de mai jos realizat pe baza rapoartelor statistice ale ANCOM:

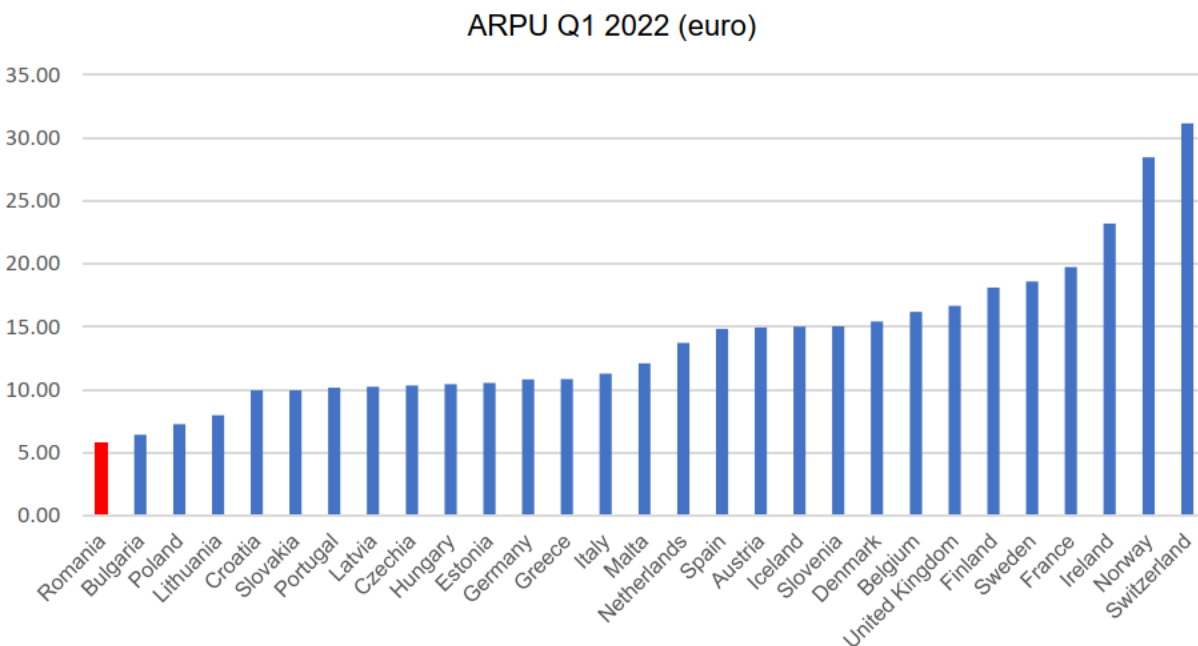

¹ Notă de fundamentare la Hotărârea Guvernului privind stabilirea cuantumului valorilor minime a taxelor de licență pentru acordarea drepturilor de utilizare a frecvențelor radio în benzile de frecvențe 790-862 MHz, 880-915 MHz/925-960 MHz, 1710-1785 MHz/1805-1880 MHz și 2500-2690 MHz, secțiunea 2 – 3.1.1., p.10

² Conform datelor publicate la <https://digital-agenda-data.eu> și la <https://www.statista.com/statistics/691710/mobile-voice-arpu-evolution-in-europe>

Trebuie totodată să remarcăm faptul că România a fost și a rămas țara cu cel mai mic ARPU din UE, fapt care nu permite recuperarea investițiilor în același ritm și în aceeași măsură cu o piață caracterizată de un ARPU mare.

În graficul de mai jos este prezentată o comparație între statele UE din perspectiva ARPU:

Sursa: GSMA

2.3. Rata inflației crește și moneda euro se depreciază

Conform BNR, în luna iunie 2022, rata inflației în România era de 15,05% în iunie 2022, iar pentru zona euro, rata inflației era de 8,6% potrivit Băncii Europene Centrale, ceea ce, înseamnă, pe lângă majorările costurilor produselor și serviciilor, și o mărire a costului capitalului.

Deprecierea monedei euro poate conduce la o creștere a costurilor produselor/materiei prime importate din state din afara UE, atât în mod direct, cât și indirect. Practic vom asista la o mărire a prețurilor mărfurilor importate direct, dar și a produselor care au la bază materiale sau alte produse importate din această zonă.

3. Scopul aplicării TUS poate fi obținut și prin alte măsuri pe care ANCOM le poate dispune

În ceea ce privește scopul impunerii tarifului anual, potrivit art. 30 din OUG nr. 111/2011, acesta constă în utilizarea optimă a frecvențelor radio. În opinia noastră utilizarea eficientă a resurselor se poate realiza și în situația în care propunerile noastre referitoare la TUS sunt acceptate, suma datorată către ANCOM în acest caz constituind în continuare un impediment suficient de puternic la tezurizarea spectrului. În plus, posibilitatea de a cesiona dreptul de utilizare a spectrului și, mai nou, posibilitatea de închiriere/de utilizare în comun a acestuia contribuie și ele la utilizarea eficientă a frecvențelor radio. De asemenea, în cazul tezurizării spectrului ANCOM poate retrage dreptul de utilizare, conform art. 27 din OUG 111/2011. Acest cumul de măsuri este de natură să asigure obiectivul utilizării eficiente a spectrului, respectând totodată principiul proporționalității.

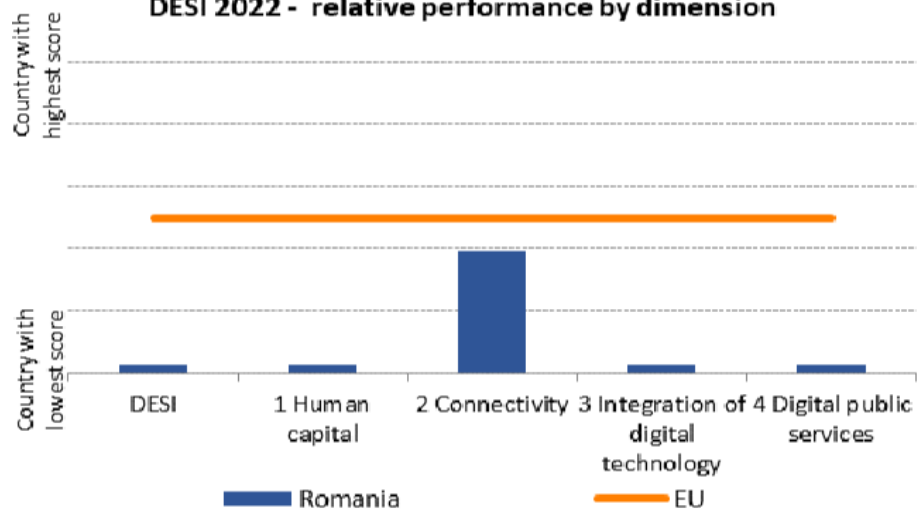
4. Majorarea TUS pentru banda de 3400-3800 MHz va anula beneficiile reducerilor TUS pentru celelalte benzi

Reducerile TUS propuse de ANCOM sunt între 30% și 50%, o parte dintre ele fiind aplicabile numai pentru o perioadă de 5 ani. Majorarea TUS pentru banda de 3400-3800 MHz este de 372%, aplicabilă din 2026.

5. TUS la niveluri corecte vor contribui la atingerea obiectivelor de digitalizare

Nu în ultimul rând dorim să subliniem faptul că aplicarea de către ANCOM a unor TUS corelate cu specificul pieței din România și cu situația economică actuală reprezintă o modalitate de susținere a investițiilor în modernizarea și extinderea rețelelor și a serviciilor, contribuind la îndeplinirea mai rapidă a obiectivului de digitalizare. Efectele pozitive se vor resimți nu numai de către utilizatorii serviciilor de comunicații electronice, dar în general de către cetățenii României, având în vedere importanța componentei digitale la nivel macroeconomic. Suntem de părere că prin scăderea TUS, ANCOM va contribui în acest fel la îmbunătățirea situației României în raport cu celelalte state membre UE în ceea ce privește Indicele economiei și societății digitale (DESI), indice care califică statele din perspectiva nivelului de digitalizare. Astfel, potrivit Raportului DESI 2022, realizat de CE, la toate capitolele care fac obiectul analizei, inclusiv la conectivitate, țara noastră se situează sub media europeană (înregistrând o scădere la conectivitate de la locul 10, conform Raportului DESI 2021, la locul 16 conform Raportului DESI 2022).

DESI 2022 - relative performance by dimension

Proiectul Caietului de sarcini pentru organizarea procedurii de selecție competitive în vederea acordării unor drepturi de utilizare a frecvențelor radio în benzile de 700 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz și 3400-3800 MHz ("Caietul")

și

Proiectul Deciziei ANCOM privind procedura de selecție pentru acordarea unor drepturi de utilizare a frecvențelor radio în benzile de 700 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz și 3400-3800 MHz (Decizia)

1. Observații referitoare la obligațiile de acoperire

În primul rând, dorim să ne exprimăm aprecierea cu privire la faptul că ANCOM a analizat solicitările noastre de modificare a obligațiilor de acoperire și a inclus în Caiet, un set de obligații care includ elemente din propunerile transmise. În cele de mai jos regăsiți observațiile noastre referitoare la obligațiile de acoperire:

1.1. Cooperarea autorităților, instituțiilor companiilor și societăților naționale pentru îndeplinirea obligațiilor de acoperire

Reamintim dificultățile întâmpinate de societatea noastră în relația cu autoritățile și companiile sau societățile naționale care dețin infrastructură și solicităm sprijinul ANCOM pentru a obține condiții rezonabile de utilizare, în special tarife corecte pentru închirierea de spații în vederea instalării elementelor de rețea. În cele ce urmează vă prezentăm câteva detalii despre relația Orange cu o parte dintre aceste entități:

- aeroporturi – administratorii aeroporturilor aplică prețuri prohibitive, care limitează dezvoltarea rețelelor și acoperirea acestor obiective, chiar și în prezent. În măsura în care administratorii aeroporturilor nu vor avea obligația de a permite accesul gratuit sau la tarife reglementate, considerăm imposibil de acoperit aceste zone. Totodată, impunerea acoperirii acestor obiective prin licență va distorsiona raportul dintre administratorii aeroporturilor și operatori, anulând orice putere de negociere a celor din urmă.
- CNAIR - aplică tarife pentru rețelele supraterane instalate pe stâlpii altor entități aflați de-a lungul drumurilor, contrar legislației în vigoare. Totodată, tarifele practicate sunt excesive având un nivel de aproape 6 ori (pentru ampriza drumului), respectiv de aproape 3 ori (pentru zona de siguranță a drumului) mai mare decât tarifele solicitate de Nectcity Telecom S.R.L. pentru închirierea unei tubete îngropate în canalizația construită pe teritoriul municipiului București, deși administratorul drumurilor nu oferă operatorilor telecom niciun fel de infrastructură (deci, practic nu are niciun cost asociat). La fel, tariful aplicat de RCS&RDS S.A. pentru tubetele din canalizația din municipiul Oradea este de 84,1 euro/Km/lună, deci de 5 ori mai mic decât tariful pentru instalarea de cabluri pe stâlpii

amplasați în ampriza drumului și de aproximativ 2,5 ori mai mic decât tariful pentru zona de siguranță a drumului.

- CFR - contractele încheiate de Orange România S.A cu CFR prevăd tarife pentru rețelele îngropate de-a lungul căilor ferate mai mari decât cele oferite de Nectcity Telekom SRL și RCS&RDS S.A., în absența furnizării de către această companie a unei infrastructuri dedicate (canalizație, tubete etc). Din păcate nu dispunem de putere de negociere cu aceasta companie și am solicitat fără succes suportul MTIC pentru analiza modului de stabilire a acestor tarife și revizuirea nivelului acestora.

Pentru a înțelege dimensiunea problemelor cu care se confruntă operatorii în relațiile cu autoritățile și companiile de stat, vă trimitem atașat adresa transmisă prin intermediul FIC (Consiliul Investitorilor Străini) către Ministerul Transporturilor, prin care solicitam eliminarea din Ordinului MT nr. 1836/2018 a unor tarife care contravin dispozițiilor legale în vigoare, respectiv răspunsul primit din partea MT și CNAIR. Acest răspuns constituie prima dovadă obiectivă cu privire la impedimentele de ordin economic pe care operatorii le întâmpină în relația cu deținătorii de infrastructură în demersurile de acoperire a drumurilor, motiv pentru care solicităm ANCOM să inițieze demersurile necesare pentru deblocarea acestei situații. Este esențial ca ANCOM, în colaborare cu MCID, MT și CNAIR să adopte și să impună tarifele orientative pentru accesul la acest tip de infrastructură, în temeiul art. 23 din Legea nr. 159/2016. În caz contrar obligațiile de acoperire trebuie ajustate, ținând cont de situația de fapt.

Luând în considerare cele expuse mai sus, precizăm că este necesar ca societățile deținute de stat să își însușească obiectivele asumate de statul roman prin Strategia 5G, prin asigurarea accesului la infrastructura și spațiile necesare (clădiri, turnuri, terenuri, trasee fibră), la tarif zero sau reglementat, pe baza unui model de calculație stabilit de ANCOM

Astfel, în vederea facilitării îndeplinirii obligațiilor de acoperire, pe lângă acordarea dreptului de a aduce dovezi cu privire la imposibilitatea acoperirii anumitor obiective, solicităm ANCOM să efectueze demersuri pentru determinarea tarifelor de acces la infrastructura constând în drumuri, căi ferate și aeroporturi, pe baza unui model de calculație și impunerea în sarcina deținătorilor de infrastructură a obligației de a oferi acces la resursele necesare (curent electric, trasee de fibră etc) pentru acoperirea obiectivelor administrate de acestea cu rețele de comunicații.

1.2. Obligații de acoperire a unor obiective viitoare

Solicităm excluderea obligațiilor de acoperire a obiectivelor finalizate în viitor deoarece este imposibilă estimarea efortului investițional pe care se bazează analiza valorii spectrului. Toate obiectivele ce trebuie acoperite trebuie cunoscute anterior participării la licitație pentru a

putea elabora argumentele economice care vor sta la baza deciziei de achiziție. Totodată, subliniem faptul că obligațiile de acoperire a autostrăzilor și căilor ferate date în folosință în viitor exced prevederile Strategiei 5G care impune doar acoperirea obiectivelor finalizate la data adoptării Strategiei.

Ținând cont de argumentele de mai sus solicităm eliminarea următoarelor paragrafe din Caiet:

A3. “[...] Acoperirea cu servicii de comunicații mobile de bandă largă a 95% din lungimea oricărui sector de autostradă, respectiv a oricărui tronson de cale ferată modernizată, date în folosință ulterior demarării prezentei proceduri de selecție, în aceleași condiții și termene ca mai sus, considerate de la darea în folosință.”

3.3.1.2.1. “[...] Condițiile prevăzute mai sus vor fi îndeplinite și în cazul altor aeroporturi care vor fi declarate ca fiind în categoria aeroporturi internaționale la o dată ulterioară demarării procedurii de selecție ce face obiectul prezentului caiet de sarcini, în termen de doi ani de la stabilirea categoriei internaționale pentru acestea.”

Ca și până în prezent Orange va face eforturi susținute pentru a asigura acoperirea acestor căi de comunicație, în limitele posibilităților tehnice și a eficienței economice.

1.3. Dovezile obiective referitoare la imposibilitatea implementării acoperirii

Apreciem faptul că ANCOM a ținut cont de dificultățile pe care operatorii le au în relația cu deținătorii de infrastructură și prin prevederile din Caiet permite operatorilor să prezinte dovezi cu privire la imposibilitatea de îndeplinire a obligațiilor. Considerăm că pentru a putea fi pus în practică acest mecanism este necesară stabilirea unui mod de lucru care să fie inclus în Caiet și care să cuprindă cel puțin:

- o listă de motive obiective; pe lângă cele menționate în Caiet considerăm necesară includerea „refuzului de acordare acces”, „refuzului de negociere”, „lipsei de răspuns a deținătorului de infrastructură în termenul legal” etc
- termene de răspuns din partea ANCOM .

Totodată, în opinia noastră, prelungirea termenului de îndeplinire a obligației în urma analizei situației de către autoritate, ar trebui efectuată doar în cazul în care este înlăturat impedimentul întâmpinat de operatori, în caz contrar, obligația ar trebui suspendată până la momentul înlăturării impedimentelor constatate.

În concluzie, considerăm necesar ca în Caiet să fie incluse următoarele:

- lista motivelor obiective și termenele de transmitere a răspunsului de către ANCOM în urma analizei desfășurate

- prelungirea termenului de îndeplinire a obligației doar în cazul în care se înlătură problemele ridicate de operatori, iar în caz contrar reducerea obligației cu numărul de obiective/lungimea autostrăzilor și căilor ferate pentru care operatorii au adus dovezi privind imposibilitatea acoperirii/dezvoltării, până la momentul înlăturării impedimentelor.

1.4. Obligații de acoperire aferente drepturilor de utilizare a frecvențelor radio în banda de 700 MHz – secțiunea 3.3.1.1. a Caietului

1.4.1. Acoperirea a 100 de localități

Operatorii existenți care dețin spectru în benzile de sub 1 GHz și care își adjudecă drepturi de utilizare a frecvențelor radio în banda de 700 MHz FDD au obligația de a asigura acoperirea cu servicii de comunicații mobile a 100 de localități, obligație detaliată la litera A1) a secțiunii 3.3.1.1. a Caietului.

1.4.1.1. Numărul de localități care trebuie acoperite, asociate unui bloc

Faptul că aceste localități nu au fost acoperite până în prezent, este o consecință a unor impedimente care nu au fost depășite (lipsă acord autorități locale/asociații proprietari, lipsă infrastructură suport: fibră, curent electric, situația juridică a proprietăților eligibile pentru instalare etc.) și nu rezultatul strategiei companiei noastre. Întrucât nu ne așteptăm ca aceste probleme să fie rezolvate în viitorul apropiat, considerăm obligația de acoperire a 100 de localități albe/bloc excesivă. Menținerea acestui număr de localități albe/bloc va crește semnificativ costul asociat spectrului și va reduce apetitul pentru achiziția resurselor în această bandă.

Ținând cont de argumentele de mai sus, dar și de similaritatea resurselor spectrale din banda de 700 MHz cu cele din banda de 800MHz, alocate în cadrul procedurii desfășurate în 2012/2021, considerăm că numărul de localități albe/bloc în banda de 700 MHz ar trebui să fie similar cu cel asociat benzii de 800 MHz, respectiv 56 localități/bloc. Totodată pentru a facilita îndeplinirea obligațiilor, ar fi necesar ca mecanismul de repartizare a localităților să permită operatorilor o flexibilitate mai mare. De aceea, în opinia noastră, mecanismul de alocare optim ar trebui să constea în alocarea unui număr mai mare de localități decât cel asociat fiecărui bloc de spectru din banda de 700 MHz, operatorii având obligația să acopere în condițiile art 3.3.1.1, lit A1 un număr de localități egal cu obiectivul cantitativ asociat spectrului achiziționat.

Astfel, solicităm alocarea unui număr de 75 localități/bloc din banda de 700 MHz, dintre care operatorii care își adjudecă spectru în această bandă să aibă obligația de acoperire la nivelul de calitate propus pentru 56 localități.

1.4.1.2. Termenul de îndeplinire a obligației de acoperire a localităților

Ținând cont de situația actuală a pieței echipamentelor, caracterizată printr-un număr redus de furnizori autorizați, de lipsa de predictibilitate, de perioade de penurie pentru materii prime, întâzieri în livrare, prețuri în creștere și nu numai, considerăm că pentru obligația detaliată la litera A1 a secțiunii 33.1.1. a Caietului ar trebui acordat un singur termen, de 6 ani.

Cererea noastră este susținută și de faptul că operatorii de telecomunicații mobile dispun de resurse interne și externe (sub-contractori) limitate pentru gestionarea procesului de achiziție de amplasament (identificare locație viabilă din punct de vedere radio și cu un regim juridic clar, întocmire contracte de închiriere și îndeplinirea formalităților necesare obținerii autorizației de construire). În aceste condiții, având în vedere și obligațiile de la punctul A3 al aceleiași secțiuni a Caietului, care se pot atinge tot prin construcția de noi stații de bază, se impune o planificare în tranșe anuale a proceselor de achiziție de amplasament și de autorizare. De aceea termenul de îndeplinire a obligațiilor trebuie să permită operatorilor să planifice și să desfășoare în mod eficient și sustenabil toate activitățile necesare pentru construcția de noi amplasamente, activități care uneori se pot întinde pe mai mulți ani.

În consecință, solicităm un termen unic - de 6 ani - de îndeplinire a obligației de acoperire a localităților albe asociate spectrului de 700 MHz.

1.4.1.3. Dreptul de a aduce dovezi privind imposibilitatea acoperirii localităților

Atragem atenția asupra faptului că impedimentele de ordin administrativ, tehnic și/sau juridic pe care operatorul le poate întâmpina în procesul de implementare a acoperirii nu pot fi cunoscute apriori. Pentru a putea respecta termenele de acoperire și termenul de aducere a dovezilor cu privire la impedimente, operatorii ar trebui să înceapă procesul de dezvoltare a rețelei în toate localitățile în același timp.

Suplimentar, termenul de prezentare a dovezilor obiective, menționat în Nota 2 de la secțiunea 3.3.1.1 din Caiet reduce semnificativ termenul de îndeplinire a obligației, deoarece cu un an înainte de termenul de îndeplinire a obligației de acoperire trebuie cunoscute toate situațiile în care nu s-a putut realiza acoperirea din motive obiective.

În concluzie, solicităm extinderea dreptului de a aduce dovezi obiective cu privire la imposibilitatea asigurării acoperirii și la prima etapă de acoperire, prevăzută la secțiunea, 3.3.1.1., A1, a), în măsura în care ANCOM va păstra cele două faze de acoperire. De asemenea dovezile ar trebui să poată fi prezentate ANCOM cu cel puțin 3 luni înainte de împlinirea termenului de îndeplinire a obligației de acoperire prevăzute la secțiunea

3.3.1.1., A1,b). În acest sens și ținând cont de argumentele prezentate la punctul 1.3 de mai sus, solicităm modificarea Notei 2 de la punctul 3.3.1.2.1 din Caiet astfel:

Nota 2: Cu cel puțin 3 luni un an înainte de împlinirea termenului de îndeplinire a obligației de acoperire prevăzute la secțiunea A1-~~lit. b)~~, respectiv secțiunea B1-~~lit. b)~~, titularii pot aduce dovezi obiective că nu pot asigura acoperirea unora dintre localități din cauza dificultăților de acces (inclusiv condiții economice nerezonabile, alte motive de natură administrativă sau tehnică, refuzul administratorilor de infrastructură de a oferi acces la infrastructură și/sau servicii suport etc.). Pe baza informațiilor primite, ANCOM va realiza de la caz la caz propriile investigații și, în cazul în care constată că motivele sunt întemeiate, va lua măsuri în vederea eliminării impedimentelor aduse la cunoștință de către operatori și va stabili noi termene de îndeplinire a respectivelor obligații de acoperire, după caz. În cazul în care impedimentele nu pot fi eliminate în timp util pentru a permite operatorilor să își îndeplinească obligațiile de acoperire, ANCOM va reduce obligațiile de acoperire prevăzute la secțiunea A1, respectiv secțiunea B1 cu numărul de localități pentru care nu s-au putut elimina cauzele imposibilității de acoperire și va evalua îndeplinirea obligațiilor în consecință.

1.4.2. Acoperirea unor zone locuite de cel puțin 70% din populație

Acoperirea acestor zone este detaliată la litera A2 a secțiunii 3.3.1.1. din Caiet.

1.4.2.1. Termenul de acoperire

În situația actuală economico-legislativă marcată de incertitudini economice, inflație în creștere, probleme cu lanțurile de aprovizionare care generează o povară financiară importantă asupra operatorilor economici, combinată cu consecințele produse de Legea nr. 163/2021, operatorii de telecomunicații se confruntă cu probleme semnificative de natură financiară și operațională.

Pe lângă investițiile majore care trebuie planificate eficient pe parcursul întregii perioade alocate, va fi necesară și depășirea unor impedimente de ordin operațional și administrativ (semnare de contracte de închiriere teren sau spațiu pe terasă, autorizații de construcție etc.) a căror durată nu poate fi estimată, însă ocupă cea mai mare parte din timpul de implementare.

Din rațiunile expuse mai sus solicităm extinderea termenului de îndeplinire a obligației de acoperire de la secțiunea. 3.3.1.1., A2) a Caietului, de la 4 ani la 6 ani. Extinderea este necesară și pentru a putea gestiona îndeplinirea obligațiilor de acoperire asociate spectrului în banda de 700 MHz, simultan cu îndeplinirea celor ce rezultă din prevederile Legii nr. 163/2021.

1.4.3. Acoperirea autostrăzilor și căilor ferate modernizate

Acoperirea autostrăzilor și căilor ferate modernizate este detaliată la litera A3 a secțiunii 3.3.1.1. din Caiet.

1.4.3.1. Termenul de îndeplinire a obligației de acoperire și obiectivele care trebuie acoperite

Obligațiile descrise la punctul A3 sunt deosebit de dificil de realizat, întrucât necesită construcția de situri în arii puțin dezvoltate din punctul de vedere al rețelelor de drumuri (acces), a celor de fibră optică și de alimentare cu energie electrică. De multe ori este necesară construcția în arii împădurite sau protejate (Natura 2000, rezervații naturale), unde constrângerile legate de amplasarea stației sunt foarte severe și unde construirea de infrastructură nouă este practic imposibilă pentru o entitate privată.

Spre exemplu, pentru acoperirea unui segment de cale ferată este necesară construcția unui sit în imediata vecinătate a căii ferate, în zona mediană a aceluia segment. În situația în care în zona aceluia tronson nu există infrastructură (drum de servitute, linie electrică, rețea de fibră dacă este nevoie de soluție MW) sau nu există PUZ care să prevadă rețelele de comunicații electronice, construcția aceluia sit devine extrem de costisitoare, mult peste standardele acceptate la nivelul industriei. De asemenea, durata realizării unui astfel de sit este foarte mare.

În consecință solicităm extinderea termenului de îndeplinire a obligației la 6 ani pentru toate obiectivele menționate la punctul A3 din secțiunea 3.3.1.1. din Caiet. De asemenea, considerăm necesară limitarea obligației la obiectivele finalizate la momentul publicării documentelor de licitație.

1.4.3.2. Nivelul de prag al semnalului radio

Întrucât ANCOM precizează că măsurătorile pe calea ferată se vor realiza cu receptorul de măsură în interiorul vagonului, operatorii care își adjudecă drepturi de utilizare în această bandă se vor confrunța cu o necunoscută foarte importantă: atenuarea de penetrare în vagoanele de cale ferată. E firesc să presupunem că, în viitor, pe aceste porțiuni de cale ferată vor circula rame de mare viteză, cu suprafețe vitrate reduse și mult îmbunătățite ca protecție la radiațiile exterioare (termică, UV) și, pe cale de consecință, cu atenuare mare pentru radiația din spectrul radio. Materialul din care vor fi fabricate vagoanele/ferestrele, posibilitatea de a deschide fereastra sau nu, viteza de circulație a trenurilor sunt factori în afara controlului operatorilor și dinamici în timp, dar care au impact semnificativ în evaluarea acoperirii cu servicii de comunicații electronice.

În consecință, un operator mobil se poate găsi în situația în care realizează cerințele de acoperire pe calea ferată la un moment dat, cu un anumit tip de ramă, însă, cu o ramă mai nouă, această obligație nu mai e îndeplinită.

De aceea, ținând cont că nivelul de acoperire trebuie menținut pe întreaga durată a licenței, nu considerăm justă impunerea unei obligații pentru care, în procesul de verificare a îndeplinirii intervin factori variabili în timp, în afara controlului operatorului. În opinia noastră singurul mod prin care ANCOM poate elimina acest risc este schimbarea metodologiei de măsurare a acoperirii, prin utilizarea unui sistem de măsurare cu antenă exterioară. În cazul în care într-un vagon normal acest lucru nu este posibil, echipamentul de măsurare ar trebui amplasat pe locomotive care permit instalarea unei antene exterioare.

Totodată considerăm că stabilirea unui prag de semnal de -92 dBm pentru acoperirea pe autostrăzi și căi ferate, în condițiile metodologiei de evaluare a acoperirii propuse de ANCOM, este o obligație excesivă și nenecesară, care reduce semnificativ valoarea spectrului pentru operatori. De aceea, pentru a acomoda toate cele de mai sus considerăm adecvată stabilirea unui prag de **-101 dBm** pe autostrăzi și **-106 dBm** pentru caile ferate, în condițiile în care ANCOM nu e dispusă să modifice metoda de măsurare propusă.

Valorile pe care le propunem mai sus au fost calculate utilizând formula de mai jos pentru nivelul de prag pentru sensibilitatea receptorului corespunzătoare unui anumit serviciu:

$$S = Nt + NF + 10^{\circ} \log_{10} \text{Banda}[\text{Hz}] + \text{SNR necesar}$$

unde

- S - sensibilitatea terminalului mobil
- Nt- densitatea spectrală a zgomotului termic. Pentru sisteme cu impedanța specifică de 50ohm, la temperatura ambiantă, Nt=-174dB/Hz
- NF - factorul de zgomot al lanțului de recepție, putând varia între 2 și 5dB

Întrucât autoritatea specifică faptul că parametrul utilizat pentru a determina acoperirea unui punct oarecare este „nivelul mediu al câmpului produs de semnalul pilot (**RSRP, SS-RSRP**)”, factorul „Banda[Hz]” din ecuația care determină nivelul de sensibilitate a terminalului trebuie calculat pentru valoarea de 15KHz și nu pentru banda reală a celulei (caz în care ar trebui măsurat parametrul RSSI).

Rezultatul, pentru pragul de sensibilitate aferent serviciului de 30 Mbps, în condițiile de mai sus este S=-116 dBm.

Dacă se menține metoda de măsurare pentru căile ferate specificată la capitolul 3.7.5 (terminalul de masura în interiorul vagonului de cale ferată), RSRP min va trebui calculat ca $S+10\text{db}$ (marginea de fading). În consecință, valoarea de prag pentru semnalele pilot (RSRP) va fi de **-106 dBm**.

În cazul autostrăzilor (metoda de măsurare cu antena instalată pe autovehicul), RSRP min va trebui calculat ca $S+10\text{db}$ (margine de fading) + 5dB (atenuare de penetrare în autovehicul). Astfel, în cazul obligațiilor de acoperire pe autostrăzi, nivelul de prag pentru RSRP utilizat va trebui să fie -101 dBm

Astfel, solicităm reducerea nivelului de prag la -101 dBm pe autostrăzi, respectiv -106 dBm pentru căile ferate.

1.4.3.4. Dreptul de a aduce dovezi privind imposibilitatea acoperirii autostrăzilor și căilor ferate modernizate

Așa cum am menționat și mai sus, îndeplinirea obligațiilor de acoperire a autostrăzilor implică importante impedimente de ordin administrativ, tehnic și/sau juridic ce nu pot fi cunoscute înainte de începerea lucrărilor. Pentru a putea respecta termenele de acoperire și termenul de aducere a dovezilor cu privire la impedimente, operatorii ar trebui să înceapă procesul de dezvoltare a rețelei pentru toate obiectivele în același timp.

De asemenea, termenul de prezentare a dovezilor obiective, menționat în Nota 3 de la secțiunea 3.3.1.1 din Caiet reduce semnificativ termenul de îndeplinire a obligației, deoarece cu un an înainte de termenul de îndeplinire a obligației de acoperire trebuie cunoscute toate situațiile în care nu s-a putut realiza acoperirea din motive obiective. Așa cum am menționat deja, procesul de construcție a unei stații noi este de lungă durată, implicând identificarea unui amplasament potrivit din punct de vedere tehnic, stabilirea unei relații contractuale, realizarea unui proiect tehnic detaliat, obținerea unei autorizații de construire, construirea stației, branșarea la rețeaua electrică și, în final, punerea în funcțiune. Pe tot parcursul acestui proces pot apărea impedimente obiective.

Tinând cont de cele de mai sus solicităm extinderea termenului de prezentare a dovezilor la cel puțin 3 luni înainte de împlinirea termenului de îndeplinire a obligației de acoperire prevăzute la secțiunea A3 (pentru toate obiectivele din această secțiune) a Caietului. Reiterăm totodată solicitarea ca obligația să fie limitată la obiectivele deja finalizate la momentul publicării Caietului.

În baza argumentelor de mai sus, coroborate cu cele prezentate la punctul 1.3 din această secțiune, solicităm modificarea Notei 3 de la punctul 3.3.1.2.1 din Caiet astfel:

Nota 3: Cu cel puțin ~~3 luni un an~~ înainte de împlinirea termenului de îndeplinire a obligației de acoperire prevăzute la secțiunea A3 lit.b), titularii pot aduce dovezi obiective că nu pot asigura acoperirea procentului prevăzut din motive datorate dificultăților de acces la infrastructura de transporturi (inclusiv condiții economice nerezonabile, alte motive de natură administrativă sau tehnică, refuzului de acordare acces în spațiu și la serviciile/infrastructura de suport, refuzul de negociere, refuzul de acordare acces în spațiu și la serviciile/infrastructura de suport, refuzul de negociere, lipsa de răspuns a deținătorului de infrastructură în termenul legal etc.). Pe baza informațiilor primite, ANCOM va realiza de la caz la caz propriile investigații și, în cazul în care constată că motivele sunt întemeiate, va lua măsuri în vederea eliminării impedimentelor aduse la cunoștință de către operatori și va stabili noi termene de îndeplinire a respectivelor obligații de acoperire, după caz. În cazul în care impedimentele nu pot fi eliminate în timp util pentru a permite operatorilor să își îndeplinească obligațiile de acoperire, ANCOM va reduce procentul de acoperire din lungimea autostrăzii, căilor ferate prevăzute la secțiunea A3, proporțional cu lungimea pentru care nu s-au putut elimina cauzele imposibilității de acoperire și va evalua îndeplinirea obligațiilor în consecință.

1.5. Obligațiile de acoperire și dezvoltare aferente spectrului în banda de 3400-3800 MHz

1.5.1. Obligații de acoperire

Ca observație generală, considerăm că obligația impusă în secțiunea 3.3.1.2 a Caietului trebuie neapărat corelată cu obligația deținătorului aeroportului de a facilita accesul în interiorul clădirii pentru instalarea unei stații de bază în banda de frecvență respectivă, gratuit sau la tarif reglementat, așa cum am solicitat.

1.5.1.1. Nivelul de calitate a serviciului

Consideram cerința privind nivelul de calitate al serviciului (100 Mbps per utilizator) ca fiind excesivă. Pentru acoperirea unui spațiu aglomerat cu un aflux mare de persoane, precum aeroporturile internaționale, operatorii de telecomunicații mobile vor fi nevoiți să instaleze vaste rețele de puncte de acces radio în practic absolut toate spațiile publice, lucru improbabil din rațiuni de securitate.

Problemele de securitate, coroborate cu impedimentele de ordin economico-administrativ (acces limitat, costurile substanțiale pentru chirii în aeroporturi) fac această obligație imposibil de pus în practică.

Din punct de vedere economic, obligația propusă va avea următorul impact:

a. investiții disproporționate în echipamente, față de necesarul real al utilizatorului (capete de acces radio și module de procesare bandă bază). Aceste investiții ar putea fi direcționate către obiective mai utile din punct de vedere social (ex: acoperirea unor zone unde Inspectoratul pentru Situații de Urgență reclamă faptul că nu are nici un mod de a comunica în cazul intervențiilor la accidente sau dezastre (șoseaua Târgu Secuiesc-Soveja)).

b. cheltuieli nejustificate economic cu chiriile având în vedere că administrațiile aeroporturilor nu au absolut nicio obligație referitoare la tarife, deși operatorii au obligația de a furniza servicii în interiorul aeroporturilor.

Atragem totodată atenția asupra faptului că un serviciu de 100 MBps nu este „uzual”, și nicidecum esențial. Spre exemplu, viteza de transfer pentru streaming-ul video cu rezoluție 4K poate ajunge la 35 Mbps, ceea ce reprezintă 35% din obligația de acoperire propusă. De asemenea, este rezonabil să considerăm că necesitățile de comunicare ale unei persoane aflate în aeroport sunt similare cu cele ale unei persoane aflate într-un tren sau autoturism pe autostradă, aeroportul fiind o zonă de tranzit. Un serviciu care ofera o viteză de transfer de 100 Mbps este util în anumite situații, în nici un caz în mod uzual pentru informare/entertainment într-un spațiu de tranzit, foarte aglomerat.

În concluzie, solicităm reducerea valorii pentru viteza de transfer al datelor la 30 Mbps pentru obiectivele menționate la punctul 3.3.1.2.1 din Caiet.

1.5.1.2. Termenul de îndeplinire a obligațiilor

Legea nr. 163/2021 impune operatorilor utilizarea echipamentelor furnizate de producători autorizați la nivel național. Existența unui singur furnizor de echipamente 5G acreditat la nivel național face foarte dificilă planificarea achiziției de echipamente și a instalării acestora. Operatorii sunt practic forțați prin lege să lucreze cu un singur furnizor, aflat într-o poziție de negociere de forță. O astfel de negociere, precum și trecerea de la un furnizor existent la un nou furnizor este foarte complexă și de durată.

Considerăm că termenul de 2 ani este insuficient pentru realizarea obligației prevăzute la punctul 3.3.1.2.1 din Caiet. Totodată, realizarea acoperirii cu echipamentele actuale, care ar trebui înlocuite în viitor din cauza prevederilor Legii nr. 163/2021, este ineficientă și va genera creșterea semnificativă a costurilor asociate spectrului.

De aceea solicităm ca termenul de îndeplinire a obligației de acoperire în banda de 3400-3800 MHz prevăzută în Caiet să fie de 4 ani.

1.5.1.3. Dreptul de a aduce dovezi privind imposibilitatea acoperirii aeroporturilor

Termenul de prezentare a dovezilor obiective, menționat în Nota 3 de la secțiunea 3.3.1.2.1 din Caiet reduce semnificativ termenul de îndeplinire a obligației, deoarece cu un an înainte de termenul de îndeplinire a obligației de acoperire trebuie cunoscute toate situațiile în care nu s-a putut realiza acoperirea din motive obiective.

Ținând cont de argumentele de mai sus, coroborate cu cele prezentate la punctul 1.3, solicităm modificarea Notei de la punctul 3.3.1.2.1 din Caiet, astfel:

Notă: Cu cel puțin 3 luni ~~un an~~ înainte de împlinirea termenului de îndeplinire a obligației de acoperire prevăzute mai sus, titularii pot aduce dovezi obiective că nu pot asigura acoperirea unora dintre aeroporturile internaționale din motive datorate dificultăților de acces (inclusiv condiții economice nerezonabile, alte motive de natură administrativă sau tehnică, refuzul de acordare acces în spațiu și la serviciile/infrastructura de suport, refuzul de negociere, lipsa de raspuns a deținătorului de infrastructură în termenul legal etc.) în incinta acestora. Pe baza informațiilor primite, ANCOM va realiza de la caz la caz propriile investigații și, în cazul în care constată că motivele sunt întemeiate, va lua măsuri în vederea eliminării impedimentelor aduse la cunoștință de către operatori și va stabili noi termene de îndeplinire a respectivelor obligații de acoperire, după caz. În cazul în care impedimentele nu pot fi eliminate în timp util pentru a permite operatorilor să își îndeplinească obligațiile de acoperire, ANCOM va reduce numărul de aeroporturi cu numărul celor pentru care nu s-au putut elimina cauzele imposibilității de acoperire și va evalua îndeplinirea obligațiilor în consecință.

1.5.2. Obligații de dezvoltare

1.5.2.1. Numărul stațiilor de bază

Nu considerăm oportună distribuția amplasamentelor/localitate inclusă în Caiet. Stabilirea prin licență a numărului minim de stații de bază pe oraș/municipiu și a ordinii de implementare comportă următoarele probleme majore:

- trasează strategia de dezvoltare a operatorilor, ceea ce poate avea impact nefavorabil în ceea ce privește concurența. Strategia de dezvoltare a rețelei trebuie să rămână corelată cu strategia de marketing a fiecărui operator, iar deciziile trebuie să fie integral în controlul operatorilor, astfel încât dezvoltarea serviciilor să fie eficientă și sustenabilă. Cotele de piață, tipologia de consum și tipologia clienților sunt doar trei dintre indicatorii importanți (foarte diferiți în funcție de oraș și operator), pe care se bazează stabilirea priorităților, dar și ritmul de dezvoltare în anumite zone. Orice intervenție care dictează și uniformizează dezvoltarea serviciilor va duce la o alocare ineficientă a resurselor în detrimentul utilizatorilor finali și a dezvoltării serviciilor în general.

- introduce praguri minime de instalare pentru stații în banda de 3400-3800 MHz, fără a ține cont de eficiența tehnică și economică specifice fiecărui oraș. În realitate, necesarul de stații de bază pentru acoperire diferă foarte mult de la un oraș la altul și este semnificativ mai mic decât valorile propuse de ANCOM. Menținerea acestor praguri va avea un impact negativ asupra operatorilor, care vor fi nevoiți să construiască amplasamente “de formă” cu investiții importante, ineficiente economic și fără beneficii pentru societate. În plus, adaugarea de noi amplasamente la cele existente poate avea un impact marginal asupra calității serviciului, ceea ce nu va aduce un beneficiu nici utilizatorilor din orașele în scop, în schimb îi va priva de dezvoltarea serviciilor în această bandă pe cei din alte zone.
- pragurile minime nu țin cont de realitățile din teren. În majoritatea municipiilor, operatorii se confruntă cu dificultăți în a găsi locații viabile din punct de vedere radio pentru care să obțină și acordul proprietarilor/asociațiilor de proprietari. În consecință, se va ajunge în situația în care clienții vor avea servicii la un nivel de calitate foarte bun (prin instalarea de stații de bază în 3400-3800 MHz pe amplasamentele existente), însă operatorii nu își vor putea îndeplini obligația de instalare a numărului minim de amplasamente/oraș.

În opinia noastră, cea mai bună opțiune, care să asigure un mediu concurențial optim și în același timp să ofere operatorilor libertatea de a-și trasa propriile planuri de dezvoltare în concordanță cu necesitățile tehnice și economice, este păstrarea numărului total de stații de bază și eliminarea numărului minim la nivel de localitate.

1.5.3. Dreptul de a aduce dovezi privind imposibilitatea instalării de stații de bază în 3400-3800 MHz

Considerăm necesară introducerea dreptului de a aduce dovezi privind imposibilitatea instalării stațiilor de bază dedicate tehnologiilor 5G, în banda 3400-3800 MHz, deoarece operatorii întâmpină probleme în relația cu asociațiile de proprietari. Instalarea de noi antene în amplasamentele existente presupune actualizarea contractelor, inclusiv specificarea serviciului care va fi furnizat prin intermediul noilor echipamente. De multe ori ne confruntăm cu refuzul proprietarilor de a permite instalarea de echipamente 5G.

În aceste condiții, solicităm ANCOM să introducă în Caiet dreptul operatorilor de a aduce dovezi privind refuzul proprietarilor/asociațiilor de proprietari ai imobilelor în care sunt instalate stații de bază de a permite instalarea de echipamente în banda de 3400-3800 MHz. Totodată, considerăm că obligația de dezvoltare trebuie redusă în mod

corespunzător cu numărul de stații de bază pentru care operatorii nu au primit acordul proprietarilor. În acest sens propunem introducerea în cadrul secțiunii 3.3.1.2.2. din Caiet a următoarei note:

Cu cel puțin 3 luni înainte de împlinirea termenului de îndeplinire a obligației de acoperire prevăzute mai sus, titularii pot aduce dovezi obiective că nu pot asigura implementarea numărului de amplasamente în anumite localități (inclusiv condiții economice nerezonabile, alte motive de natură administrativă sau tehnică, refuzului asociațiilor de proprietari/propietarilor de a permite instalarea de echipamente în banda de 3400-3500 MHz etc.). Pe baza informațiilor primite, ANCOM va realiza de la caz la caz propriile investigații și, în cazul în care constată că motivele sunt întemeiate, va lua măsuri în vederea eliminării impedimentelor aduse la cunoștință de către operatori și va stabili stabili noi termene de îndeplinire a respectivelor obligații de acoperire, după caz. În cazul în care impedimentele nu pot fi eliminate în timp util pentru a permite operatorilor să își îndeplinească obligațiile de acoperire, ANCOM va reduce obligația de dezvoltare - atât numărul total cât și cel la nivel de localitate - pentru localitățile pentru care nu s-au putut elimina cauzele imposibilității de dezvoltare și va evalua îndeplinirea obligațiilor în consecință.

2. Observații privind metodologia de măsurare a îndeplinirii obligațiilor

La secțiunea 3.7.5 din Caiet se menționează că, pentru verificarea acoperirii pe autostrăzi și căi ferate se vor utiliza metode de măsurare diferite, cu toate că nivelul nivelului de prag impus este același. Diferența de metodă de măsurare impune reducerea nivelului de prag în cazul căilor ferate cu valoarea atenuării de penetrare în vagonul de cale ferată, atenuare pe care o considerăm a fi minim 5 dB, în condițiile în care aparatul de măsurare este plasat lângă o fereastră.

În consecință, dacă nivelul de prag impus pentru autostrăzi este de -101 dB, în cazul căilor ferate ar trebui sa fie de -106 dB, așa cum am precizat, mai sus la secțiunea 1.4.3.2.

Așa cum am propus la secțiunea 1.4.3.2. de mai sus, considerăm că măsurătorile în cazul căilor ferate ar trebui făcute cu antena în exterior (similar cu metoda utilizată pentru autostrăzi), eventual cu sistemul de măsurare plasat în locomotivă, pentru a evita problema deschiderii ferestrelor

3. Clarificarea dispozițiilor Legii nr. 163/2021

Obligațiile referitoare la securitatea rețelelor reprezintă un element esențial pentru operatori din perspectiva costurilor și a eforturilor operaționale legate de achiziționarea unor noi echipamente și înlocuirea echipamentelor actuale.

Așa cum am mai arătat autorității, Legea nr. 163/2021 privind adoptarea unor măsuri referitoare la infrastructuri informatice și de comunicații de interes național și condițiile implementării rețelelor 5G necesită un ghid de aplicare, o interpretare clară, care să ofere tuturor părților implicate predictibilitatea necesară, posibilitatea de conformare și monitorizare.

Întrucât aceste obligații vor deveni aplicabile în raport cu spectrul care face obiectul procedurii de selecție, acest ghid trebuie să fie pus la dispoziția operatorilor cât mai rapid, nu mai târziu de 2 luni înainte de data limită de depunere a ofertelor, astfel încât aceștia să poată analiza și decide cu privire la portofoliul de spectru care urmează a fi achiziționat.

4. Situația benzilor de spectru disponibile în cadrul procedurii de selecție

Operatorii au nevoie de o perioadă rezonabilă de timp pentru a analiza gradul de disponibilitate al benzii de 700 MHz și valoarea acesteia, precum și de un calendar real de eliberare a spectrului, ca parte a strategiei de participare la procedura de selecție.

Având în vedere utilizarea actuală a benzii de 700 MHz în statele vecine României, în special funcționarea emițătoarelor digitale terestre în această bandă în Ucraina, este necesar ca ANCOM să prezinte rezultatele ultimelor măsurători, precum și calendarul real de eliberare a benzii, până la sfârșitul lunii august, dar cu minim 2 luni înainte de data depunerii ofertelor.

În ceea ce privește banda de 3400-3800 MHz, înțelegem din informațiile incluse în Caiet că frecvențele purtătoare pentru aplicații civile sau militare de radiolocație sunt situate în benzi de frecvențe sub pragul de 3400 MHz. Cu toate acestea, din detaliile prezentate nu reiese situația disponibilității subbenzii 3400-3410 MHz.

De aceea considerăm necesar ca autoritatea să verifice și să facă publice și detaliile privind eventualele interferențe provocate de aplicațiile din benzile învecinate cu această sub-bandă (3400-3410 MHz) cu minim 2 luni înainte de data depunerii ofertelor.

De asemenea, considerăm necesar ca ANCOM să coreleze obligațiile de acoperire cu gradul de disponibilitate a spectrului din benzile de 700 MHz și 3400-3800 MHz.

5. Cerințe pentru furnizarea serviciilor de comunicații pentru situații de urgență

În secțiunea 3.3.4. a Caietului sunt prezentate cerințele referitoare la serviciile de urgență, RO- Alert și PPDR pe care câștigătorii procedurii de selecție vor trebuie să le respecte sau care urmează a face obiectul contractelor încheiate cu integratorul acestor servicii (în cazul PPDR).

Dorim să subliniem faptul că obligațiile care revin operatorilor în raport cu furnizarea serviciilor mai sus menționate fac obiectul OUG nr. 34/2008, OUG nr. 46/2019 și OUG nr. 73/2020, așa cum de altfel se menționează și în Caiet, deci nu mai este necesară reluarea acestor informații în cuprinsul Caietului. În plus integratorul va încheia cu operatorii contracte în temeiul legislației din domeniul achizițiilor publice, ceea ce înseamnă că, atât în documentația aferentă acestor proceduri, cât și în contracte va avea posibilitatea de a include aceste cerințe legale, precum și alte cerințe. Mai mult de atât, detalierea sau clarificarea acestor dispoziții legale nu intră în atribuțiile ANCOM, care nu are rol de autoritate de control, nefiind nici emitenta actului normativ în cauză.

În consecință, vă rugăm să eliminați secțiunea 3.3.4. a Caietului, care reiterează sau detaliază obligații care fac obiectul altor acte normative sau, în cazul în care nu sunteți de acord cu propunerea noastră, să menționați faptul că operatorilor care câștigă drepturi de utilizare a frecvențelor în urma prezentei proceduri le vor incumba obligațiile din legislația în vigoare în domeniul serviciilor de urgență, RO-Alert și PPDR

6. Observații referitoare la regulile de desfășurare a procedurii de selecție

6.1. Informațiile furnizate după fiecare rundă primară

ANCOM furnizează ofertanților la sfârșitul fiecărei runde foarte puține informații cu privire la ofertele plasate în rundele anterioare. Astfel, înainte de fiecare rundă, ANCOM va informa fiecare ofertant doar despre următoarele:

- durata runde și în special ora de încheiere
- pretul pentru fiecare categorie de blocuri de frecvențe
- categoriile de blocuri pentru care a existat cerere excedentară
- eligibilitatea sa pentru depunerea de oferte
- numărul de drepturi de extensie rămase.

Prin urmare, singura informație pe care ofertanții o obțin cu privire la ofertele plasate în rundele anterioare este cea referitoare la categoriile de blocuri pentru care a existat cerere excedentară. Constatăm că ANCOM intenționează să nu furnizeze nicio informație despre nivelul agregat al cererii în fiecare rundă primară.

Solicităm ANCOM să reconsidere decizia sa de a nu comunica informația privind nivelul agregat al cererii, întrucât aceasta ajută la „descoperirea prețurilor”, permițând ofertanților să-și perfecționeze evaluările și autorizațiile bugetare, conducând la licitații mai precise și cu rezultate mai eficiente. În plus, informațiile despre cererea agregată sunt în mod obișnuit furnizate în licitațiile de tipul „clock auction” – inclusiv în formate similare, cum ar fi ”combinatorial clock

auction” (CCA) și licitația hibridă ”simultaneous multiple round auction”/”clock auction” (SMRA/clock).

Unul dintre puținele cazuri în care un organism de reglementare a ales să nu ofere informația referitoare la cererea agregată a fost licitația de tip CCA din Austria pentru benzile de 800MHz, 900MHz și 1800 MHz din 2013. Această licitație a fost controversată, una dintre cauze constând în lipsa informațiilor necesare despre runde. În prima parte a licitației, cererea agregată nu a fost comunicată ofertanților după fiecare rundă, dar, pe măsură ce prețurile au crescut la niveluri excepțional de ridicate, pe parcursul licitației RTR a luat decizia fără precedent de a-și schimba politica de informare și a comunicat cererea agregată după fiecare rundă. Licitația a avut ca rezultat cel mai mare preț pe cap de locuitor dintre toate licitațiile 4G europene, iar Telekom Austria a câștigat 50% din spectrul disponibil, inclusiv 67% din spectrul în banda de 800 MHz, importantă din punct de vedere strategic (2x20MHz). În urma licitației, cei doi operatori mai mici, H3G și T-Mobile Austria au demarat proceduri judiciare cu scopul de a anula procedura de licitație. Unul dintre motive a fost că lipsa informațiilor furnizate în timpul licitației a condus la prețurile excesiv de mari. Alți comentatori au atribuit, de asemenea, prețurile ridicate faptului că cererea agregată nu a fost furnizată. De exemplu, NERA a comentat că: *„lipsa oricăror date privind cererea agregată în primele runde a înlăturat efectiv orice posibilitate pentru ofertanți de a renunța la supralicitarea agresivă. Pentru a obține rezultatele dorite, ofertanții au trebuit să presupună că rivalii licitau agresiv și că reducerea cererii i-ar pune într-o poziție mai puțin favorabilă. Până la momentul la care RTR și-a schimbat politica și a început să dezvăluie datele despre cerere, ofertanții este posibil să fi fost deja implicați în aceste abordări agresive.”* Directorul executiv al H3G a susținut că *„procesul de licitație a fost ilegal ca formă și substanță”*. În cele din urmă, contestațiile nu au avut succes, iar rezultatul licitației a fost menținut. Cu toate acestea, se pare că un proces mai transparent ar fi putut duce la un rezultat mai puțin controversat.

Deși formatul propus pentru viitoarea licitație din România diferă de cel specific ”CCA”, este clar că necomunicarea cererii agregate după fiecare rundă reduce transparența și limitează capacitatea ofertanților de a-și ajusta ofertele în funcție de ofertele concurenților. Acest lucru conduce la rezultate neașteptate și necorelate cu realitatea pieței, așa cum s-a întâmplat în Austria.

În consecință, recomandăm modificarea regulilor, astfel încât informațiile pe care ANCOM le comunică ofertanților înainte de fiecare rundă să includă nivelul agregat al cererii din runda anterioară pentru fiecare categorie de blocuri.

Dacă, în pofida argumentelor prezentate mai sus, ANCOM continuă să manifeste îngrijorări cu privire la furnizarea de informații complete privind nivelul agregat al cererii,

menționăm faptul că există precedente în care autoritățile de reglementare dezvăluie informații parțiale:

- în licitația din Australia din 2018, pentru spectrul din banda de 3,6 GHz (un hibrid SMRA/clock), cererea agregată a fost furnizată pentru categoriile în care cererea excedentară a depășit 4 loturi. Sub acest nivel, ofertanții au fost informați doar că cererea excedentară a fost mai mică sau egală cu 4 blocuri.
- în licitația din 2018 pentru benzile de 2,3 GHz și 3,4 GHz din Regatul Unit (un hibrid SMRA/clock), ofertanților li sa furnizat cererea agregată la un increment de 20 MHz (fiecare bloc avea 5MHz). Ofertanții au fost informați că cererea excedentară într-o categorie era, de exemplu, mai mică de 20 MHz, mai mică de 40 MHz, mai mică de 60 MHz etc.

Deși considerăm că furnizarea de informații complete despre cererea agregată ar fi de preferat, furnizarea de informații parțiale (așa cum s-a procedat în Australia și Marea Britanie) poate fi o soluție de compromis.

6.2. Drepturile de extindere

Politica ANCOM privind prelungirile rundelor de licitație poate fi rezumată după cum urmează:

- fiecare ofertant beneficiază de două drepturi de extindere
- dreptul de extindere trebuie exercitat cu cel puțin 10 minute înainte de sfârșitul unei runde
- drepturile de extindere pot fi exercitate doar activ
- perioada de prelungire este de 30 de minute față de ora programată de încheiere a rundeii.

Drepturile de extindere sunt utilizate de obicei în licitații ca o modalitate de a evita situațiile în care, în mod accidental, un ofertant nu depune oferta, părăsind astfel procesul de selecție. Evident în defavoarea ofertantului, o astfel de situație ar afecta în mod negativ și rezultatul licitației.

Conform Caietului, drepturile de extindere trebuie să fie exercitate activ, adică ofertantul trebuie să predea ANCOM unul dintre cartonașele personalizate, cu cel puțin 10 minute înainte de încheierea rundeii. Aceasta este o problemă importantă, deoarece se anulează chiar scopul principal al extinderii, și anume acela de a preveni situația în care un ofertant abandonează în mod accidental licitația. Circumstanțele în care un ofertant ar putea fi în imposibilitatea de a depune o ofertă la timp și, prin urmare, ar avea nevoie de o extindere, sunt de obicei dificil de prevăzut, însă, în astfel de circumstanțe, este foarte probabil ca ofertantul să nu poată să își exercite activ dreptul de prelungire.

Prelungirea rundelor este mult mai eficientă dacă extinderea este declanșată automat de autoritatea de reglementare în cazul în care un ofertant nu reușește să depună o ofertă până la sfârșitul runde și mai are un drept de prelungire rămas. Această abordare este o practică standard în licitațiile de spectru și propunem ca ANCOM să adopte această politică.

În al doilea rând, considerăm necesar ca numărul de drepturi de extindere să fie mai mare, iar ANCOM să aibă posibilitatea de a acorda drepturi suplimentare de extindere atunci când ofertanții demonstrează că exercitarea lor s-a datorat unor cauze în afara controlului lor.

6.3. Valoarea incrementului de ofertare

Pentru toate categoriile pentru care există cerere excedentară într-o rundă primară, ANCOM a propus să aplice următoarele creșteri ale prețurilor runde următoare cu un increment de:

- 5% din prețul de pornire până la runda în care prețul va depăși 125% din prețul de pornire
- 2% din prețul de pornire până la runda în care prețul va depăși 150% din prețul de pornire
- 1% din prețul de pornire pentru rundele ulterioare.

Deși într-o licitație tip "clock" este important să se utilizeze creșteri modeste ale prețurilor în categoriile în care cererea este aproape de ofertă pentru a evita situațiile în care deși oferta depășește cererea, loturile rămân artificial nevândute, considerăm că mecanismul propus este rigid în ceea ce privește momentul reducerii incrementului. Acest lucru poate duce la desfășurarea licitației într-un ritm foarte lent, deci la o procedură întinsă pe o perioadă foarte lungă de timp. Menționăm că acest lucru s-a întâmplat în licitația de spectru din Germania din 2019, care a durat 52 de zile.

De exemplu, folosind mecanismul propus, va fi nevoie de 66 de runde pentru ca prețul dintr-o categorie să se dubleze (ceea ce estimăm că va dura mai mult de două săptămâni, presupunând o programare rezonabilă a rundelor) și 135 de runde pentru ca acesta să crească de cinci ori (ceea ce estimăm că va dura 12 săptămâni). Există scenarii credibile în care pot apărea astfel de creșteri de preț.

Pentru a evita ca licitația să se desfășoare într-un ritm încet, fără niciun fel de beneficiu, propunem ANCOM să facă modificările mai jos detaliate asupra regulilor de majorare a prețurilor.

În primul rând, sugerăm ca procentul de creștere să se aplice la prețurile din runda anterioară, mai degrabă decât la prețurile de pornire. Astfel, incrementul se mărește pe măsură ce prețurile cresc. Aceasta este o practică standard în licitațiile de spectru.

În al doilea rând, sugerăm majorarea incrementului la 10%, 5% și 2%, asigurându-se în acest mod avantajul de a avea creșteri modeste, evitându-se totodată prelungirea inutilă a licitației.

În cele din urmă, sugerăm ca ANCOM să păstreze flexibilitate în ceea ce privește momentul în care valorile incrementului sunt reduse de la 10% la 5% și apoi de la 5% la 2%. Dacă există cerere excedentară substanțială într-o categorie, ANCOM ar putea alege să reducă valorile incrementului la un preț mai mare decât cel specificat în prezent. Din nou, a avea o asemenea flexibilitate pentru a controla ritmul licitației este o practică standard în licitațiile de spectru.

6.4. Programarea rundelor primare

Abordarea propusă de ANCOM cu privire la programarea rundelor primare este următoarea:

- durata fiecărei runde nu poate fi mai mică de 30 de minute și nu mai mare de 2 ore
- toate rundele vor avea loc între orele 9.00 și 18.00 în zilele lucrătoare.
- ofertanții vor fi informați despre începerea rundeii cu cel puțin 15 minute, dar nu mai mult de 30 de minute înainte de începerea rundeii.
- intervalul minim dintre runde este de 30 de minute.

Constatăm aici o diferență față de regulile aplicabile licitației din 2012, care prevedeau că numărul de runde primare care urmează să aibă loc într-o zi, precum și ora de începere a acestora vor fi anunțate în ziua precedentă – deși ANCOM și-a păstrat o oarecare flexibilitate pentru a modifica programul cu un preaviz mai scurt (a se vedea secțiunea 5.2.1 din Caietul de sarcini pentru licitația din 2012).

Pentru ofertanți, o preocupare majoră este ritmul în care prețurile pot crește. Ca atare, este important să existe vizibilitate asupra numărului de runde care vor avea loc în fiecare zi, pentru a estima momentul la care prețurile vor atinge pragurile asumate intern de ofertanți. Prin urmare, recomandăm ca ANCOM să revină la politica sa de a comunica un program de runde pentru fiecare zi din ziua precedentă. Ne referim aici la numărul maxim de runde programate, pentru că, desigur, există posibilitatea ca prima etapă să se încheie fără a se desfășura toate rundele programate în ziua respectivă.

O a doua îngrijorare este legată de durata minimă a rundelor, pe care ANCOM a stabilit-o la 30 de minute. Această durată este prea mică și ar supune ofertanții unui stres excesiv, făcându-i să adopte în grabă decizii importante referitoare la licitație. Problema este agravată de drepturile de extindere, care trebuie transmise în mod activ cu 10 minute înainte de sfârșitul unei runde. Aceasta înseamnă că un ofertant trebuie să planuiască să-și depună oferta cu mai mult

de 10 minute înainte de sfârșitul runde, altfel și-ar pierde capacitatea de a-și exercita dreptul de extindere și, prin urmare, ar risca să abandoneze licitația dacă, din orice motiv, nu poate depune o ofertă. În consecință, dacă ANCOM ar programa o rundă de 30 de minute, ofertanții ar avea la dispoziție doar 20 de minute pentru a analiza rezultatele runde precedente, a decide asupra ofertei lor pentru runda următoare, a completa și semna formularul de depunere a ofertelor, a se deplasa în sala de depunere a ofertelor și a depune oferta. Acesta nu este timp suficient, mai ales dacă un ofertant are de luat o decizie de licitație dificilă și/sau importantă într-o rundă.

În plus, având în vedere că licitația se va desfășura la sediul ANCOM, unde va fi permisă prezența a doar trei reprezentanți, ofertanții vor decide, probabil, să aibă o echipă mai mare care să analizeze situația și să fundamenteze deciziile într-un alt spațiu. Orange a utilizat o astfel de strategie la licitația din 2012. În astfel de circumstanțe, ofertantul trebuie, de asemenea, să comunice în mod sigur și corect rezultatele runde anterioare echipei din celălalt spațiu și, apoi, decizia de licitație să ajungă de la echipă la reprezentanții din spațiul ANCOM.

Prin urmare, vă solicităm ca durata minimă pentru o rundă să fie stabilită la o oră.

O altă problemă pe care dorim să o semnalăm este faptul că nu este clar dacă o rundă se va încheia odată ce toți ofertanții au depus o ofertă sau dacă runda va rămâne deschisă până la ora de închidere programată. Preferința noastră ar fi ca runda să rămână deschisă. Oricum, sunt necesare clarificări cu privire la acest aspect.

6.5. Programarea rundelor de alocare

Regulile propuse de ANCOM sunt neclare cu privire la momentul în care ofertanților li se vor furniza listele cu opțiunile lor de alocare pentru fiecare categorie. Este important ca acestea să fie primite cu mult înainte de prima rundă de alocare, astfel încât ofertanții să aibă suficient timp pentru a evalua acele opțiuni și a decide cum să liciteze în diferitele runde de alocare.

Solicităm să existe cel puțin două zile lucrătoare integrale între momentul la care ofertanții primesc opțiunile de alocare și momentul de începere a rundelor de alocare.

6.6. Reprezentanții ofertanților în spațiul ANCOM

Potrivit secțiunii 5.1.1, în sediul ANCOM este permis accesul a „doi reprezentanți fără drept de semnătură, nominalizați expres, în scris, de către ofertanți”. Vă rugăm să clarificați dacă este necesară o împuternicire din partea societății pentru cei doi reprezentanți fara drept de semnătură și, în cazul afirmativ, dacă este suficient înscrisul sub semnătură privată.

6.7. Utilizarea spațiului ANCOM

Vă rugăm să clarificați în cadrul secțiunii 5.2.1. categoriile de echipamente proprii care pot fi folosite de catre ofertanți, perioada de păstrare a înregistrărilor la care face referire această secțiune, precum și să detaliați regulile pentru folosirea spațiului individual de catre ofertant (i.e echipamente, fotografiere, securitatea camerei, dotarea camerei etc)

6.8. Comunicarea ofertanților cu Comisia

Vă rugăm să precizați în cuprinsul secțiunii 5.2.2. daca ofertantul va putea schimba persoana care va facilita legătura cu Comisia, în conformitate cu regulile stabilite in Caietul de sarcini.

7. Garanțiile

Orange a transmis ANCOM, în procesul de consultare publică a proiectului Hotărârii privind stabilirea cuantumului valorii minime a taxei de licență pentru acordarea unor drepturi de utilizare a frecvențelor radio disponibile în benzile de 700 MHz, 1500 MHz, 2600 MHz și 3400-3800 MHz, precum și a condițiilor de plată a taxei de licență, o propunere de eliminare a cerinței privind constituirea unor garanții bancare de execuție.

În considerarea acestei propuneri, vă rugăm să eliminați din textul secțiunii 4.4. a Caietului, precum și din Decizie toate referirile la aceste scrisori de garanție bancară de execuție.

Tot în legătură cu propunerea noastră mai sus menționată, vă rugăm să modificați lit. a) a paragrafului referitor la scopurile garanției de executare și litera a) paragrafului referitor la cazurile de executare din secțiunea 4.4.4. a Caietului, precum și litera b) a secțiunii 4.4.5 referitoare la restituirea garanției, astfel încât să rezulte clar că garanția de participare acoperă plata primei tranșe a taxei de licență pentru spectrul din benzile de 700 și 1500 MHz și plata integrală a taxei de licență pentru spectrul din banda de 2600 MHz și că poate fi reținută în cazurile de neplată a acestor sume, respectiv returnată în cazul plății acestora.

O altă observație referitoare la scrisorile de garanție bancară privește situația în care, pe parcursul procedurii de selecție, Comisia solicită majorarea valorii scrisorii depuse.

Considerăm necesar ca în Caiet să fie inclus și termenul pe care Comisia îl acordă pentru depunerea noii scrisori de garanție, termen care nu poate fi mai mic de 5 zile lucrătoare.

8. Închirierea dreptului de utilizare a spectrului

În secțiunea 3.8. a Caietului se prevede posibilitatea de închiriere de către câștigători a drepturilor de utilizare a spectrului. În opinia noastră, închirierea spectrului trebuie să conducă la împărțirea obligațiilor din licențe referitoare la dezvoltare și acoperire. Așa cum se precizează în secțiunea 3.8. a Caietului, ANCOM modifică licențele în cazul închirierii, ceea ce ar însemna că atât locatorul, cât și locatarul vor fi responsabili în fața ANCOM. Pe de altă parte în secțiunea 3.3.1.3., pct. 9. se stipulează faptul că: *"în evaluarea îndeplinirii obligațiilor de acoperire și/sau dezvoltare se vor lua în considerare și acoperirea/stațiile de bază deținute/operate de locatar în spectrul radio închiriat, cu condiția ca utilizatorii rețelei locatarului să aibă acces gratuit în rețeaua locatarului"*. De aici se poate deduce că obligațiile de acoperire vor incumba întotdeauna locatarului.

Solicitarea noastră este ca în cazul închirierii spectrului, atât locatorul, cât și locatarul să fie responsabili în fața ANCOM pentru obligațiile de acoperire și dezvoltare care vor fi împărțite între ei prin contractul pe care îl vor încheia.

Nu în ultimul rând, considerăm necesar a se specifica în cadrul secțiunii 3.8. a Caietului faptul că poate avea calitatea de locatar și chiar de cesionar numai o persoană care îndeplinește condiții similare criteriilor de calificare de la lit b)-f) și h) din secțiunea 4.6.1. În acest mod se va evita transferul drepturilor de utilizare a spectrului către persoane care nu au capacitatea financiară de a îndeplini obligațiile asociate.

De asemenea, este important ca toate condițiile legate de închirierea spectrului să fie parte din documentația aferentă procedurii de selecție, inclusiv din modelul de licență atașat Caietului.

9. Utilizarea în comun a spectrului

În secțiunea 3.5. a Caietului sunt prezentate câteva informații referitoare la utilizarea în comun a spectrului radio, fără însă a fi clarificată această procedură. Considerăm că atât în Caiet, cât și în licențe, ar trebui incluse măcar condițiile esențiale ale utilizării în comun.

Așa cum am precizat și în secțiunea 8 de mai sus, utilizarea în comun ar trebui să fie condiționată de îndeplinirea de către partea care nu a participat la procedura de selecție a unor condiții similare criteriilor de calificare de la lit b)-f) și h) din secțiunea 4.6.1 a Caietului.

În opinia noastră, ar trebui să se precizeze faptul că ambele părți vor fi ținute responsabile de ANCOM pentru îndeplinirea obligațiilor de acoperire și dezvoltare conform modului în care acestea au fost împărțite de către părți prin acordul prin care au convenit utilizarea în comun (evident, cu respectarea condițiilor din licența inițială).

10. Clarificări referitoare la documentele din dosarul de candidatură

10.1. Împuternicirea persoanelor autorizate să angajeze candidatul

Pentru situația în care niciunul dintre împuterniciții desemnați în procura depusa la dosarul de candidatură conform art. 4.5.2 lit a) din Caiet nu se poate prezenta în timpul procesului de licitație, vă rugăm să clarificați până la ce moment poate fi prezentată ANCOM o nouă împuternicire prin care să se desemneze alte persoane care să reprezinte cu drept de semnatura societatea. Solicitarea noastră este cu îndreptățită mai ales în contextual evoluției cazurilor de îmbolnăvire cu Covid.

Vă rugăm totodată să clarificați dacă „limitele împuternicirii” se referă la limite financiare și, în caz afirmativ, dacă acestea trebuie menționate în împuternicire sau este suficientă precizarea că acești reprezentanți au drepturi depline și complete.

10.2. Situația financiară

Vă rugăm să clarificați dacă secțiunea 4.5.2., lit. g) face referire la situațiile financiare individuale sau consolidate ale candidatului.

10.3. Formatul dosarului de candidatură

Vă rugăm să adăugați la secțiunea 4.5.5.2. și posibilitatea depunerii dosarului de candidatură în format electronic, pe suport USB.

10.4. Proba îndeplinirii criteriilor de calificare

Vă rugăm să confirmați înțelegerea noastră conform căreia îndeplinirea criteriilor menționate în secțiunea. 4.6.1 lit e) și f) se face prin depunerea certificatului constatator menționat la art. 4.5.2 lit b), nefiind necesară și depunerea unui certificat de grefă eliberat de instanțele de judecată. Vă rugăm să ne confirmați faptul că pentru a proba îndeplinirea criteriului de la

secțiunea 4.6.1 lit h), referitor la "fondurile speciale" este suficientă depunerea certificatului de atestare fiscală.

11. Conținutul Licențelor

- este necesar a se completa/clarifica Capitolul VI – Transferul drepturilor de utilizare a frecvențelor radio - în funcție de clarificările aduse aceleiași secțiuni din Caiet, pe baza observațiilor noastre de la pct. 8 de mai sus
- Capitolul VII trebuie completat cu condițiile de bază ale utilizării în comun, inclusiv cu efectele asupra îndeplinirii obligațiilor de acoperire/dezvoltare, ținând cont de precizările noastre de la pct. 9 de mai sus
- vă rugăm ca în temeiul art. 24 alin. (2) lit h) să includeți în Licențe obligația de plată a taxei de licență, astfel încât, în cazul neplății acestei taxe ANCOM să aibă posibilitatea retragerii licenței sau posibilitatea de a suspenda/revoca dreptul de furnizare a serviciilor.
- ar fi de preferat ca textul licențelor să includă toate obligațiile aplicabile, inclusiv metodologia de verificare și evaluare a acestora, fără a se mai face trimitere la Caiet

12. Diverse

Vă rugăm să aveți în vedere și aspectele mai jos detaliate:

- corectarea termenului de depunere a contestațiilor din tabelul 4.8. - Calendarul orientativ de desfășurare a procedurii de selecție: 2 zile lucrătoare în loc de 2 zile, astfel încât să fie conform cu termenul stabilit la secțiunea 4.6.5.
- clarificarea lit. d) a secțiunii 4.3.1., unde presupunem că este vorba despre: *societățile în care o persoană care deține în cadrul candidatului/ofertantului drepturile sau competențele enumerate la lit.b) deține drepturile sau competențele enumerate la lit. b)* (societățile controlate de societățile care controlează candidatul, adică societățile notate cu litera d) în figura 4.9)
- transmiterea de comunicări privind desfășurarea procedurii de selecție, participanții la aceasta ori a altor detalii ce pot rezulta pe parcursul procedurii este calificată ca acțiune care poate afecta desfășurarea procedurii sau rezultatele acesteia; din această categorie de comunicări ar trebui excluse comunicările dintre reprezentanții ofertantului și ofertant sau consultanții, avocații acestuia
- conform secțiunii 4.3.5. a Caietului, "*oricând pe parcursul procedurii de selecție, Comisia poate solicita participanților orice precizări, documente sau informații [...] în vederea stabilirii sau clarificării situației de fapt care: a) stă ori a stat la baza calificării unui candidat*"; considerăm necesară eliminarea literei a) atâta vreme cât, odată încheiată

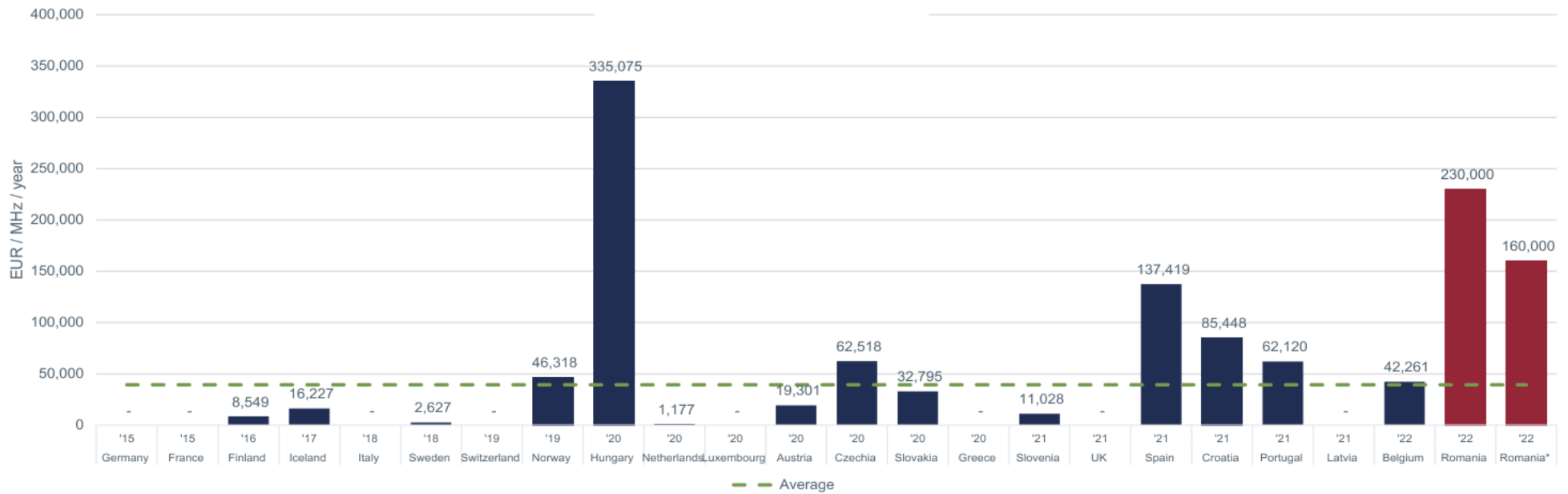

etapa de calificare, nu mai există, conform documentației, posibilitatea descalificării pentru nereguli în dosarul de candidatură sau în legătură cu documentele din acest dosar

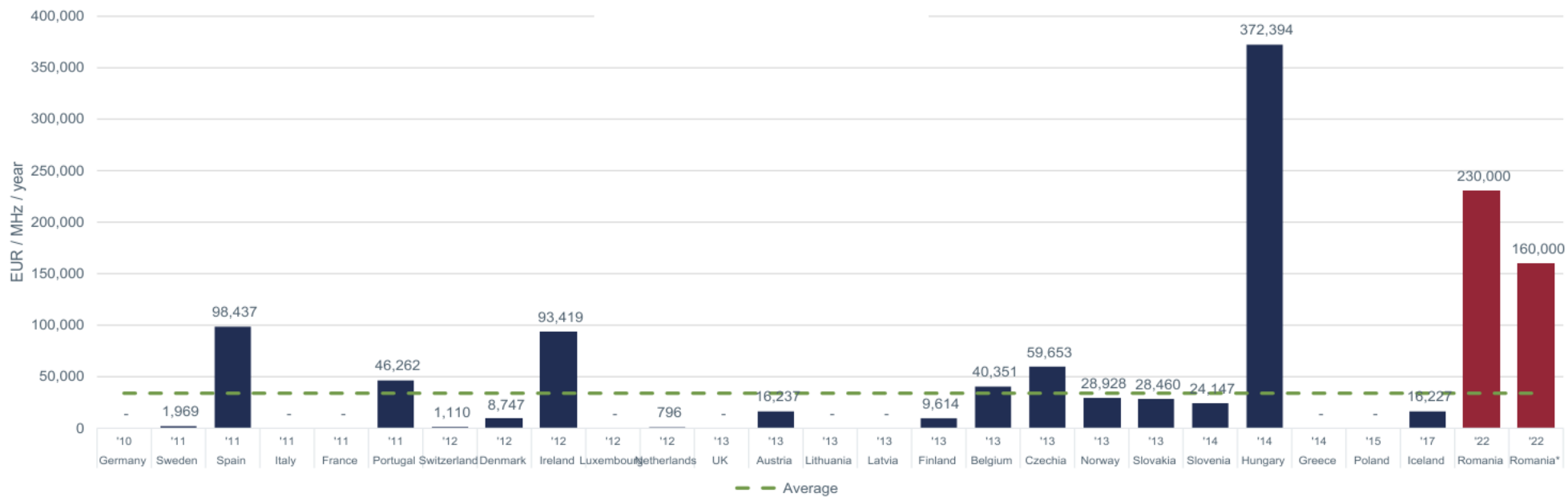
- vă rugăm să eliminați din secțiunea 5.5.7. a Caietului cerința prezentării unui număr de fax la care se pot transmite mesajele ANCOM, aceasta nemaifiind o soluție de comunicare utilizată de compania noastră
- la secțiunea 4.6.3. este necesar a se preciza dacă ANCOM va comunica tuturor participanților la etapa de calificare identitatea ofertanților calificați

Anexa1 – Grafice tarife anuale de spectru

Grafic – tarife anuale de spectru – 700 MHz

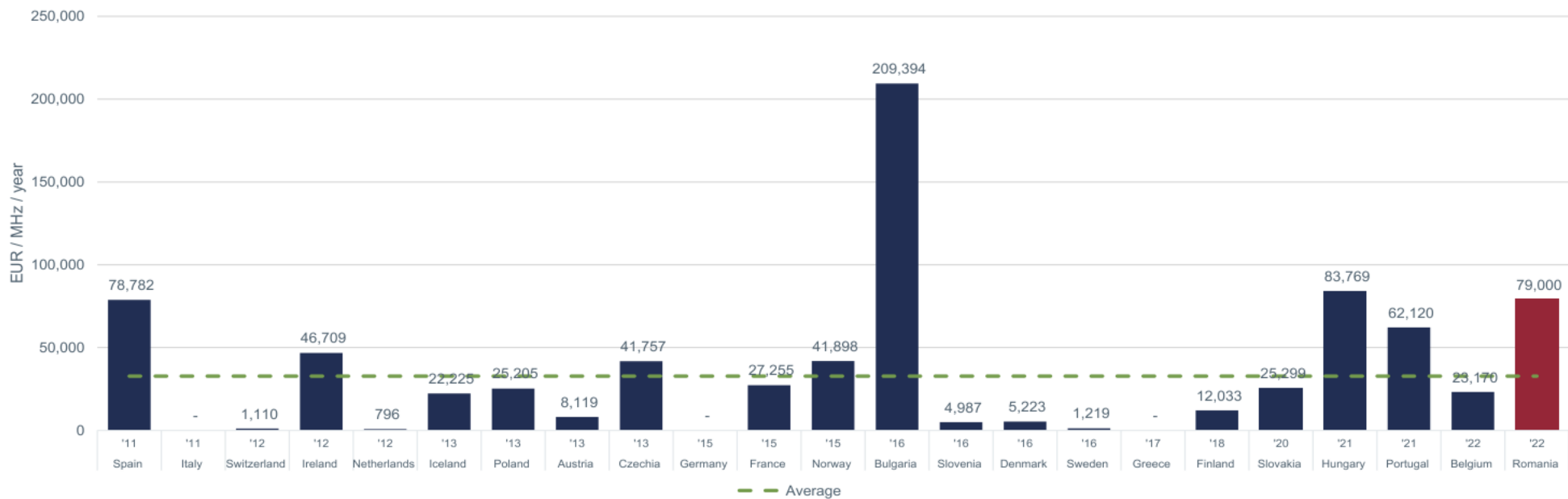
Grafic – tarife anuale de spectru – 800 MHz

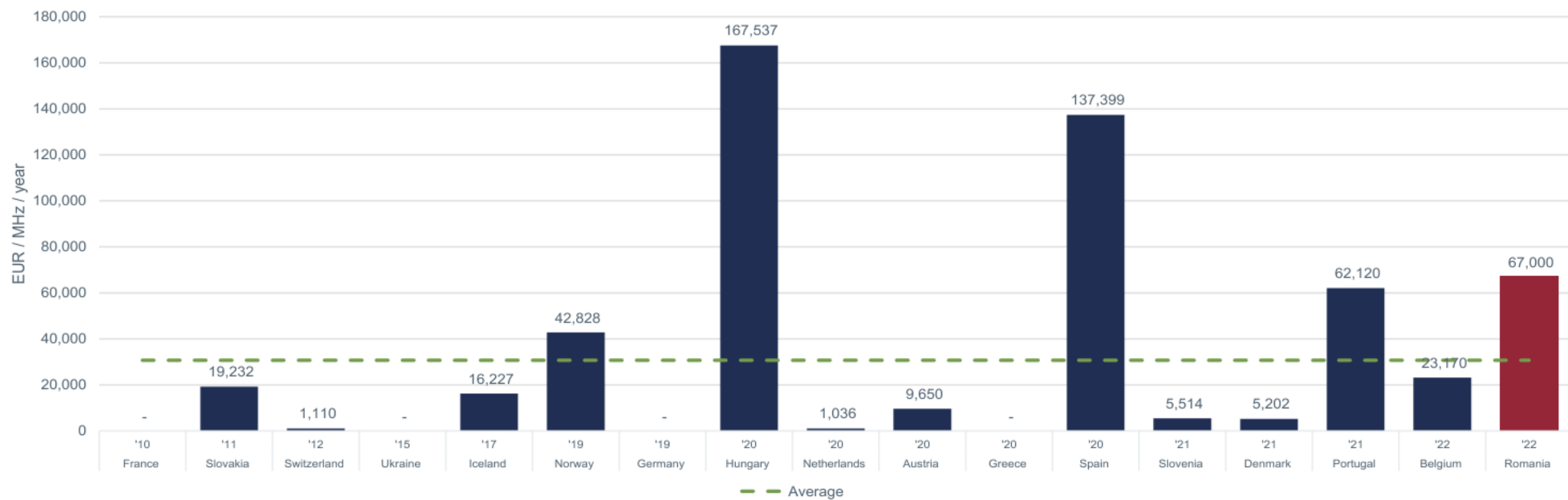
Grafic – tarife anuale de spectru – 900 MHz

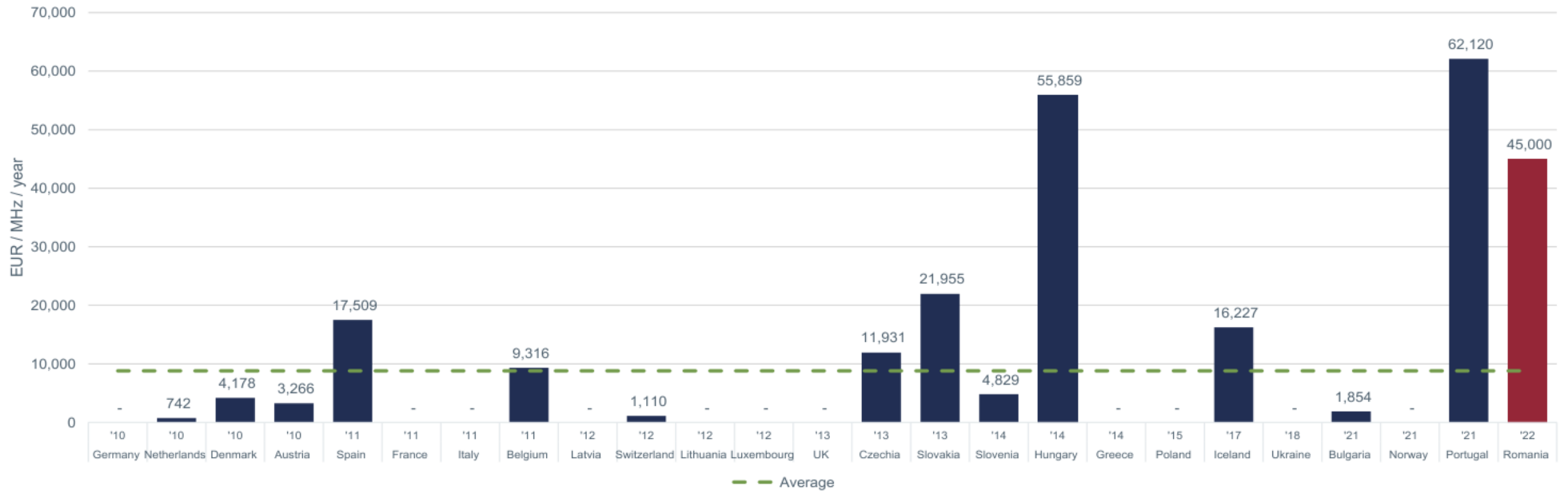
Grafic – tarife anuale de spectru – 1800 MHz

Grafic – tarife anuale de spectru – 2100 MHz

Grafic – tarife anuale de spectru – 2600 MHz

Grafic – tarife anuale de spectru – 3400-3800 MHz

